

загальної кількості сортів у Реєстрі). Серед них чотири сорти української селекції ('Таверна', 'Фантазія', 'Лія', 'Серенада'). До ранньостиглої групи віднесено п'ять сортів, середньостиглої – дев'ять сортів. Найвища середня урожайність за роки випробування у зоні Степу у сортів 'ОАЦ Аклайм' (2,27 т/га), 'ЕС Композитор' (2,23 т/га), 'ЕС Шанцеллор' (2,19 т/га). Сорти 'ЕС Композитор' мали показники (3,33 т/га), 'ЕС Альбатор' (3,22 т/га), 'Кармеліта' (3,04 т/га), 'ОАЦ Аклайм' (2,93 т/га) в зоні Лісостепу. У зоні Полісся найвищу середню урожайність мали сорти 'ОАЦ Аклайм', 'ЕС Декор' (3,14 т/га), 'ЕС Шанцеллор' (3,12 т/га), 'ЕС Композитор' (3,10 т/га). За вмістом протеїну в зоні степу найвищі показники виявили сорти 'Кармеліта' (40,4%), 'ЕС Башелор' (38,9%), 'ЕС Альбатор'

(38,1%). У зоні Лісостепу сорти 'ЕС Башелор' показав 44,7%, 'ЕС Професор' (42,3%), 'ЕС Декор' (41,9%), 'Серенада' (41,7%). Сорти 'ЕС Башелор', 'ЕС Декор', 'Серенада', 'Фантазія' у зоні Полісся мали показники 40,7%, 40,2%, 38,4%, 38,2% відповідно. За вмістом олії найвищі показники у зоні Степу, Лісостепу, Полісся має сорт 'ЕС Композитор' (22,0-24,0%).

Висновки. Результати досліджень показали, що за показником урожайності та вмістом олії мають переваги сорт 'ОАЦ Аклайм' і 'ЕС Шанцеллор', 'ЕС Композитор' за вмістом протеїну – сорт 'ЕС Башелор' у всіх ґрунтово-кліматичних зонах вирощування.

Ключові слова: *вміст протеїну, вміст олії, кліматична зона, сорт, соя культурна, урожайність.*

УДК 633.367:631.53.04:631.816.1

Поповнення ринку України новими перспективними сортами соняшнику однорічного (*Helianthus annuus* L.) кондитерського напрямку використання

Смутьська, І. В., Руденко, О. А.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: ivanna1973@i.ua

Мета. Виявити особливості нових сортів соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання, що внесені до Державного реєстру сортів рослин (далі – Реєстр сортів рослин України), придатних до поширення в Україні. **Методи.** Польовий, лабораторний, математичної статистики. Польові та лабораторні дослідження на ПСП здійснювались впродовж 2019-2020 років на базі семи філій Українського інституту експертизи сортів рослин (Вінницька філія, Луганська філія, Дніпропетровська філія, Кіровоградська філія, Сумська філія, Карлівський відділ Полтавської філії, Черкаська філія). Польові дослідження з кваліфікаційної експертизи сортів соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання на ПСП проводили відповідно до чинних методик. Після польових та лабораторних досліджень проведено математичний обрахунок результатів досліджень. **Результати.** Подано результати польових та лабораторних досліджень соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання. Матеріалами досліджень були сорти соняшнику однорічного – 'Космос'(18039158) та 'Х9767' (18039070), які проходили експертизу на придатність до поширення (ПСП) і за результатами польових та лабораторних досліджень запропоновані до виник-

нення майнового права інтелектуальної власності на поширення сортів рослин. Заявниками досліджуваних сортів соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання, а саме сорту 'Космос' (18039158) є Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України, сорту 'Х9767' (18039070) – НУСІД ЮРОП ЛТД. Господарські показники сорту 'Космос'. Урожайність сорту більша ніж усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зоні Степу на 0,34 т/га або 16,5 % та у зоні Лісостепу на 1,07 т/га або 45,8%. Відповідно до класифікатора показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення сорт-кандидат має кондитерський напрям використання. Група стиглості: ультра-ранньостигла. Рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп. Господарські показники сорту 'Х9767'. Урожайність сорту більша ніж усереднена урожайність сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років у зоні Степу на 0,18 т/га або 8,5% та у зоні Лісостепу на 1,63 т/га або 64,3%. Відповідно до класифікатора показників якості ботанічних таксонів, сорти яких проходять експертизу на придатність до поширення сорт-кандидат має кондитерський напрям використання. Група стиглості: середньостигла. Рекомендована зона вирощування – Степ, Лісостеп. **Висновки.** Проведено аналіз сортового потенціалу соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання, на підставі результатів даних кваліфікаційної експертизи

Ivanna Smulska

<https://orcid.org/0000-0001-9675-0620>

Rudenko Olexandr

<https://orcid.org/0000-0002-1928-2832>

сортів. Нові сорти соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання є відмінними, однорідними та стабільними, зокрема мають високий генетичний потенціал продуктивності, добре адаптовані властивості та господарські цінності. Аналіз Реєстру сортів рослин України

показав, що сортимент соняшнику однорічного кондитерського напрямку використання складає на сьогоднішній день 23 сорти.

Ключові слова: *сорт, ознаки, кваліфікаційна експертиза, ботанічний вид, господарські показники.*

УДК 633.15:631

Результаты изучения эталонных сортов мировой коллекции кукурузы согласно UPOV в условиях Молдовы

Спыну А., Мистрец С.

Институт Растениеводства Порумбень, с. Пашкань, Кишинев, Криуленский район, Республика Молдова, 4834, e-mail: silvia.mistret@yahoo.com

Цель. Определение выраженность изученных признаков в условии центральной зоны Молдавии. **Цель.** Изучить 17 линий кукурузы мировой коллекции, используемые в качестве эталонных сортов в методике TG/2/7, разработанная рабочими группами конвенции UPOV. **Методы.** В работе использованы полевые и лабораторные методы. Использовались количественные измерения и сравнительные методы. **Результаты.** В статье описаны результаты, полученные на базе изучения 17 линий кукурузы мировой коллекции, используемые в качестве эталонных сортов в методике TG/2/7, разработанная рабочими группами конвенции UPOV. Представлены данные, полученные при оценке 3-х количественных

признаков: «длина початка» (28), «диаметр початка» (29) и «число рядов зёрен» (30) и 3-х качественных признаков: «форма початка» (31), «тип зерна» (36) и «цвет зерна» (40) из Руководства UPOV. **Выводы.** Было подтверждено эффективное использование эталонных сортов, использованные для длины початка (28) и диаметра початка (29), для технической экспертизы линий кукурузы, а эталонные образцы для числа образцов зёрен (31), могут также использоваться для технической экспертизы гибридов. Качественные признаки початка: «форма початка», «цвет зерна» и «тип зерна» стабильны и выраженность этих признаков не варьируют в зависимости от климатических условий. При проведения технической экспертизы линий, сортов и гибридов кукурузы, изученные эталонные сорта для этих признаков могут успешно использоваться.

Ключевые слова: *початок, зерно, кукуруза, эталонный сорт, линия, гибрид*

Anzhela Spynu

<https://orcid.org/0000-0001-9167-2889>

Silviya Mistrets

<https://orcid.org/0000-0002-8913-7198>

УДК 338.43

Ефективність технічного оновлення системи УІЕСР

Трофімова, Г. В.

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева 15., м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: trofimova_av@ukr.net*

Мета. Дослідження та оцінка ефективності технічного забезпечення УІЕСР. **Методи.** Економіко-статистичний аналіз, зокрема його прийом – порівняння, ситуаційний підхід. **Результати.** У теперішніх умовах трансформаційних процесів економіки України для забезпечення конкурентоздатності вітчизняних наукових розробок необхідно мати сучасні науково-виробничі потужності. В такій атмосфері подальший

розвиток Українського інституту експертизи сортів рослин (УІЕСР) та стабілізація його на міжнародному науковому ринку можливі за умов зміцнення та інтенсифікації використання власного ресурсного потенціалу. Тому одним із пріоритетних напрямів УІЕСР є забезпечення та оновлення матеріально-технічної бази адаптованої до світових стандартів. Упродовж 2018 – 2020 років оновлення матеріально-технічної бази системи УІЕСР, відповідно науково-виробничих потреб, суттєво збільшив рівень технічної готовності основних засобів. Утім завантаженість основних засобів надостатньо повна через

Hanna Trofimova

<https://orcid.org/0000-0001-6003-880X>